

## Egy ismeretlen ifjúkori Arany-töredék

Megsárgult, a széleken égésnyomokkal teli kéziratlapon másolatával keresett fel néhány nappal ezelőtt a nagyszalontai Csonkatoronyban működő Arany János Emlékmúzeum tárgyainak egykori gondozója. Mint elmondta, harminc éve, 1985–88 között a múzeum alkalmazottjaként dolgozott, és minden bizonnyal ennek köszönhető, hogy a múlt héten hozzá fordult egy helybeli, nagyszalontai lakos a padlásán talált papírokkal. A nevének elhallgatását kérő egykori múzeumi dolgozó az eredeti kéziratlapon leadta a volt munkahelyén, s minthogy nem látott egyenesebb utat a nyilvánossághoz, a kézirat másolatával felkereste a Nagyszalontához legközelebb élő költőt (Gyulán élek, Nagyszalontától 36 kilométerre – *a közreadó megjegyzése*), hogy rajta keresztül esetlegesen publicitást kaphasson a töredék. Úgy véli, folytatta, hogy a kézirat, vagy a fiatal Arany Jánosé – hisz későbbi kéziratainak írásképét jól ismeri, s azok ettől igen különbözőek –, de még inkább a fiatal Arany Lászlóé (1844–1898) lehet. A töredékes vers nemcsak meglepően modern nyelvezetű, de érezhető rajta a fiú népmesék, illetve a műköltészet iránti erős együttes vonzalma. Feltételezhetően a nagyszalontai emlékekre (is) támaszkodva, a nagykorúsi gimnáziumi évek alatt keletkezett – még az *Eredeti népmesék* (1862) megjelenése előtt. A töredék megcsillantja az ifjú Arany László humorát, (ön)íroniáját, és akár az *Elfrida* (1866), akár realisztikus verses regénye, *A délibábok hőse* (1873) előfutárának is tekinthető.

A töredék formai érdekessége, hogy a felező tizenkettő soros sorokba tördeli – szerencsénkre, hisz valójában ennek köszönhető, hogy a kéziratból több mint három egész oldal érintetlenül megmaradt, illetve néhány versszak a közepéből és a végéből is, hisz az ismeretlen eredetű tűz többnyire a kézirat közepét és a papírlapok két szélét pusztította.

Az itt-ott elmosódott vagy hiányzó központozást, illetve szavakat értelemszerűen kiegészítve, egyébként az eredetivel mindenben megegyezően a töredéket közreadja:

Kiss Ottó

Gyula, 2018. január 3.

## ETETÉS A HÁZ KÖRÜL, AVAGY HOGYAN LETTEM KÖLTŐ E HONBAN

Jó estét, gyerkőcök,  
    *hello*, fiúk, lányok  
– angolul is tudok,  
    amint azt látjátok!  
De az aranyérmet  
    nem angoltól nyerném,  
annál jobban értek  
    az állatok nyelvén.

Gyerekként az erdőn  
    elég sokszor jártam,  
tökmackót is vittem,  
    így voltunk mi hárman.  
(A számolás nem ment  
    akkor még olyan jól,  
inkább sziporkáztam  
    régén is angoltól.)

Na de beszéltünk már  
    az angolról bőven,  
és azt is tudjátok,  
    mi volt az erdőben  
– mesélt róla apám,  
    az egy régi sztori,  
csak azért hozom fel,  
    hogyan azt mondjam: *szori!*

Gondolom, most nagyot  
    nevettek rajtam,  
hát igen: bennem van  
    a humoros hajlam.  
Olyan furfangosan  
    sütöm én a tréfát,  
mint ahogyan írom  
    most is ezt a strófát.

De elég az hozzá,  
    hogy szellemes vagyok,  
a mókám csillagja  
    jó magasan ragyog.  
Ha viccet indítok  
    a humor nevében,  
senki se tud engem  
    tartani a féken.

Ám nem viccelődni  
    jöttünk össze máma,  
hanem hogy benézzünk  
    egy régi utcába.  
Megmutatom, gyertek,  
    hol telt el a múltam,  
melyik az a ház, hol  
    etetni tanultam.

Az erdőn itattam,  
    és otthon etettem,  
ám olyan is volt, hogy  
    épp fordítva tettem.  
Akkor ott etettem,  
    itt meg pont itattam,  
nem maradt hát állat  
    etetlen-itatlan.

Először egy csigát  
    láttam meg a járdán,  
nem futott el tőlem,  
    szép nyugodtan várt rám.  
Követ tettem elé,  
    hogyha éhes: egyen  
– de átmászott rajta,  
    akár más a hegyen.

Azután egy sünit  
találtam a fűben,  
tettem elé követ,  
csak úgy egyszerűen.

De ő se szerette,  
kicsit arrébb tolt,  
összegömbölyödött,  
és meg se kóstolta.

.....

.....

Nahát, ennek most már  
a fele se tréfa,  
éhen haltok mindjárt,  
ha nem esztek még ma  
– gondoltam, és közben  
törtem egy nagy ágat,  
hogy egyen belőle  
mind a két kis állat.

Rohantam a járdán,  
csigám utolértem,  
ágam eléraktam,  
őt pedig megkértem:  
egyen, ne szaladjon,  
mert nagyon kifárad,  
de ő erre, spuri,  
húzott egy nagy nyálat.

A süni még mindig  
kucorgott a fűben,  
meg is simogattam,  
csak hát nem kesztyűben.

Megszúrta az ujjam,  
kiserkent a vérem  
– ilyen áldozatot  
hoztam érte, kérem.

.....

.....

Mutatok én mindjárt  
    olyan madárfészket,  
hogy nem is csak kicsit,  
    hanem nagyot néztek!

.....  
.....  
.....  
.....

Vagy két nappal később  
    megláttam egy cinkét,  
adtam neki sarat,  
    tényleg csak picinkét.  
De azt ő se kérte,  
    elröppent azonnal,  
hiába is szedtem  
    aztán egy halommal.

.....  
.....

Biztatott tőkmackóm,  
    adjam oda bátran,  
és én odaadtam,  
    pedig nem volt nálam.

.....  
..... reszelt héja  
.....  
.....

Honnan tudjam, ugye,  
    mit eszik egy mókus,  
nem vagyok én, kérem,  
    állatagronómus!  
Azt is honnan tudjam,  
    mit iszik egy kecske,

.....  
.....

.....  
.....  
bent az udvarunkban  
    is termett sok állat,  
persze ott se volt, ki  
    velem szembeszálhat.

.....  
.....

Tökmackómmal játsztunk  
    a ház előtt sokszor,  
ő volt a beteg, és  
    én voltam a doktor.  
Egyik alkalommal  
    ..... pár cica,  
meggyógyította a  
    homeopálcika.

Közben megjártam én  
    százszor is az erdőt,  
jó sok idő eltelt,  
    tökmackóm is felnőtt.

.....  
.....  
.....  
.....

Ríttunk mind a ketten,  
    nehéz volt a búcsú,

.....  
.....  
.....

    ott van az ő párja,  
.....  
    hadd menjen útjára!

A süninek almát,  
a cinkének magot,  
csigának levelet,  
lehetőleg nagyot.  
A tyúkok a szénát  
akkor már megkapták,  
közöttük a kakas  
úgy állt, mint a hapták.

.....

akkor már nem martak,  
és boldogan éltek,  
amíg meg nem haltak.  
Sétálgattam csendben,  
mert a pinty épp költött,  
nehogy megzavarjam,  
mondom, én is költök.

Akkor kezdtem ezt a  
verset fabrikálni,  
a sorokat egymás  
alá toszigálni.  
Leültem a fűbe,  
és ott hozzákezdttem  
– alig vettem észre  
máris költő lettem.